

GLOBALLASHUV DAVRIDA INTERNETNING YOSHLAR TARBIYASIDAGI AHAMIYATI

*Guliston davlat universiteti sirtqi
Pedagogika va Psixologiya fakulteti
SPP 3-20 Baymatova Zarifa Abduvaliyevna*

Annotatsiya: Ushbu maqolada ijtimoiy tarmoqlar haqida, bugungi kundagi dolzarb muammolardan internetning salbiy va ijobiy tomonlari haqida uning afzalliklari, yoshlarga tasiri va foydasi borasida fikr-mulohazalar keltirilgan.

Kalit so'zlar: axborot, internet, elektron tizimlar, onlayn, audiomahsulotlar, egosentrizm.

Bugungi kunda 21 asr – axborot texnologiyalari taraqqiyoti asri. Bugungi kun taraqqiyotini jahon axborot tarmog‘i-internetsiz tasavvur qilish mushkul.

Ma'lumki, internet-axborot va hujjatlarning o'zaro almashinishini ta'minlaydigan kompyuter tarmoqlarini birlashtirgan xalqaro tizimdir.

Internet cheksiz imkoniyatlar olami hisoblanadi. Uyda o'tirib ko'chaga chiqmagan holda global tarmoq orqali dunyo kutubxonalari bo'ylab sayr qilib, kurrai zaminning narigi chekkasida joylashgan oliy ta'lim muassasasining masofaviy (virtual) talabasi bo'lish, hatto elektron xizmatlarni (matnlarni tarjima qilish, video va audiomahsulotlarni tayyorlab berish, kitob va risolalarni sahifalash va hokazo) shartnoma orqali bajarish, pul ishlab topish va boshqa ko'plab foydali ishlarni bajarrish mumkin. Umumiy qilib aytdanda internetning ijobiy jihatlari juda ham ko'p.

Ijtimoiy tarmoqlar yoki messenjerlarning qulayligi-chi? Onlayn konferensiyalar o'tkazish, onlayn malaka oshirish, turli kurslarda ishtirok etish, yaqinlar va tanish-bilishlar bilan tez, arzon video yoki audiomuloqot qilishva yana boshqa qulayliklari mavjud.

Mana shu kabi qulay jihatlari bilan internet keyingi paytlarda jozibadorlikda televideniye, radio va boshqa axborot vositalarini ortda qoldirmoqda.

Albatta tanganing ikki tomoni bo'lgani kabi internetning ham ko'plab foydali jihatlari bilan birga salbiy oqibatlarini hayotda o'z aksini topib kelmoqda. Aholida ayniqsa yoshlarda axborot iste'moli madaniyatining sustligi, turli xabarlar oqimidan kerakligini ajratib olishda bilim, malaka va ko'nikmaning yetishmasligi ba'zilarining g'arazli kimsa va oqimlar ta'siriga tushib qolishlariga, internet qaramligi kasalligiga yo'liqishlariga sabab bo'lmoqda. So'zimizning isboti sifatida Xitoy Xalq Respublikasida internetga qaramlik kasallik sifatida e'tirof etilib, uni davolovchi maxsus shifoxonalar tashkil etilganini keltirib o'tmoqchiman.

Yoshlarning ko'p vaqtini internetda o'tkazishlari global muammoga aylanib ulgurgan. Bu, albatta, qaramlik, tobelik kasalligidir. Bugun internet ayrim yoshlar uchun mashhur bolalar yozuvchi Xudoyberdi To'xtaboyevning "Sariq devni minib" asari qahramoni Hoshimjon topib olgan sehrli qalpoqchadir.

Umuman olib qaraydigan bo'lsak internetga qaramlikning eng og'ir jihati real olamni, insoniylik burchi va vazifalarini unutishdir. Inson haqiqiy hayotda yashashi, halol mehnat qilishi, bilim olishi, zimmasidagi vazifalarini sidqidildan bajarishi, elu yurtiga fidoyilik bilan xizmat qilishi, atrofdagilarga foyda keltirishi zarur.

Internetda ko'p vaqtini o'tkazadigan insonning ruhiyatida mavhumlik va o'z qobig'iga o'ralib olish holati kuzatiladi. Bu esa uni kelajakda "uchinchi kuchlar" tomonidan manqurtlashishi uchun zamin yaratadi. Bugungi kunda buzg'unchi guruhlar yoshlar ongiga ta'sir qilishda asosan internetdan foydalanayotganlari bejiz emas.

Internetning yana bir salbiy jihati-kishilardagi xudbinlik, manmanlik, zamonaviy tilda ifoda etganda, egosentrizm illatining kuchayishiga sabab bo'lishidir.

Bugungi dunyo yoshlari-son jihatidan butun insoniyat tarixidagi eng yirik avloddir, chunki ular 2 milliard kishini tashkil etmoqda. Bugun internet madaniyati, virtual madaniyat, axborot madaniyati, ma'lumotlardan to'g'ri foydalanish madaniyati kabi tushunchalar hayotimizdan o'rin egalladi. Yoshlarda internet olamida o'z o'rnini to'g'ri belgilash va foydalanuvchilar bilan to'g'ri muomala qilish, virtual olamdagi axborotlarni to'g'ri tahlil qilish malakasini shakllantirish davr talabidir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda internetning yoshlar tarbiyasida o'ziga xos o'rniga ega bo'lishi va o'zgaruvchan jihatlarini kengaytirishi sababli, bu mavzu juda muhimdir. Yoshlar uchun internetni ma'naviyatli foydalanishga o'rgatish, ularni negativ tajribalardan himoya qilish uchun ma'naviyatli texnologiyalar va uslublar rivojlanishi muhim. Internet yoshlar uchun tanqidiy fikrlash va kritik muhokama qobiliyatlarini rivojlantirish uchun bir vosita bo'lib, ularni haqiqiy va axloqiy ma'lumotlarni ajratib chiqishga o'rgatish bu sohada amalga oshirilishi kerak. Yoshlarga internetda xavfsiz foydalanishni o'rganish, shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish va onlayn g'alaba qozonish bo'yicha talqin berish juda muhimdir. Ijtimoiy aloqa va qo'llab-quvvatlash: Internet yoshlarga aloqa qurish, ijtimoiy jamlashuvda ishtirok etish, qo'llab-quvvatlash va boshqa insonlar bilan hamkorlik qilishga o'rgatish imkoniyati beradi. Yoshlar internet orqali ijtimoiy xizmatlarga qatnashib, o'zlarining qo'lga kiritgan bilimlarni ijro etish, ijtimoiy masalalarga oid xabar va ma'lumotlarga yetkazishlari yoki ijtimoiy muammolarni hal qilishda ishtirok etishlari mumkin.

Shunday qilib, internetning yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati katta. Bu, ularning o'z fikr-mulohazalarini shakllantirish, yangiliklarga ishtirok etish va o'zlarini rivojlantirishlari uchun katta imkoniyat yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. <https://aniq.uz/uz/yangiliklar/internet-va-uning-yoshlar-tarbiyasidagi-ahamiyati>
2. https://www.naqshband.uz/makolalar/internetning_yoshlar_tarbiyasiga_tasiri
3. <http://uchildiz.uz/internetning-yoshlar-ongiga-tasiri/>